

Hvad er humor? Interview med Finn Søbørg, 1990

I forbindelse med Finn Søbørgs 40 års forfatterjubilæum bad forlaget forfatteren fortælle lidt om de tanker, der meldte sig 825.000 bøger efter udgivelsen af debutromanen.

»Da jeg for nogle år siden var på hospitalet for at få taget noget af mit ene ben, var det sådan, at vi patienter ikke skånede eller ynkede hinanden. Én var i fare for at miste armen – en anden benet, men vi smådrillede og sagde vittigheder om hinanden ved udsigten til at skulle miste noget af førligheden. Der var ingen gråd, men en noget barsk omgangstone, der nok tjente det formål at lukke luften ud af det ubehagelige og uundgåelige, vi var fælles om på afdelingen – og som spøjte et sted i vore hoveder!

Når jeg i dag kigger tilbage over 40 år som forfatter har det egentlig også været sådan med mine bøger. Jeg blev fra starten udråbt til at være humorist. Nå, ja – det var jeg vel så. Men jeg havde det svært med den etiket. Jeg mener, debutbogen *Sådan er der så meget* fra 1950 var ikke udtænkt som en humoristisk roman. Den er egentlig tragisk. Den lille købmand Momberg går i stykker som menneske og driftig handelsmand. Han kan ikke få godkendt patentet på sin gasbesparende brænder – hans livsdrøm forsvinder på et offentligt skrivebord, og han ender som kontornusser i det selvsamme ministerium, som har kvalt hans udmærkede idé og fornuftige opfindelse. Her kan han så fordrive tiden med at sænke slagskibe. I bogen beskriver jeg efterkrigstidens bureaukrati, sortbørshandelen og alt det småfuskeri, der var mellem folk. Og hvordan politi og retsvæsen fanger de små fisk og lader de store gå ...

Er det morsomt? Indholdet er tragisk – det er nok formen, måden jeg præsenterer og sætter personer og begivenheder op over for hinanden på, der er morsom – menneskers absurde roller i livets enkle spil, som er så kompliceret. Det kan på sin vis også udtrykkes med den engelske vittighed om en mand, som er til sin bedstemors begravelse. En bekendt kommer hen til ham og giver udtryk for sin dybe beklagelse – hvortil manden blot trækker på skulderen og svarer: 'After all she was dead.'

Jeg blev altså udråbt til at være humorist – og så snurrede hjulene med de følgende bøger! Jeg ville jo have været godt tosset, hvis ikke jeg havde skelet til min debutbog og var blevet i genren. Det viste sig efterhånden, at jeg kunne leve af det. Tidens litteratur var dystert og indadvendt, og kritikerne efterlyste humorister – det har nok været mit held.

Alligevel havde jeg i disse år med de første bøger tanken og ideen om at lave noget andet. En skarpere bog – jeg havde noget mere på hjerte – det var sgu anstrengende at skulle være morsom. Omsider kom så *Ventesal for ikke-rygere* i 1966 – min anderledes bog med de lidt mørkere toner om ensomme mennesker og de misforståelser, der let kan opstå, når mennesker mødes. Jeg tænker med oprigtig glæde på, hvordan netop den bog – og senere, det var i 1972, *Den frie købmand* – blev modtaget af anmeldere og læsere. Her var

en anden mig med et mere direkte og kritisk billede af 'udviklingen' og vores måde at indrette os på – og så kunne de strenge dommere li' det!

Med åbne arme genudsendes her i efteråret. I bogen er Joseph Krejn en flygtning, der bliver ulykkelig kasterbold mellem nogle fremtrædende provinsborgere, som i deres misforståede velvilje vil have eneret på at ændre hans vilkår og sørge for ham. Det udvikler sig til en barok krig mellem parterne. Det er jo ingen hemmelighed, at denne bog fra 1958 blev til med Ungarns-hjælpen to år tidligere i tankerne. Dengang drejede alting sig om Ungarn. Der var den første store tv-indsamling til hjælp for landet, der var frimærker med Ungarn, aftenskolekurser om landet, foreninger og hjælpearbejde og entusiasmen og begejstringen for flygtningene var stor. Så meldte hverdagen sig stille og roligt igen – folk kom ned på jorden. Nu skulle flygtningene jo også have et arbejde, og de skulle have en bolig ... og så begyndte det at knibe med velviljen!

Det er såmænd ikke blevet så meget anderledes i de nogle og tredive år, der er gået. Jeg tænker på vinterens store Rumæniens-indsamling og den gode idé at indsamle penge og andre fornødenheder til landet: hvordan repræsentanter fra forskellige firmaer fór frem med reklamer for deres produkter og var ved at snuble over kabler eller hinanden for med flakkende blikke til kameraerne at sikre sig en plads på skærmen. Imens trådte de arme flygtninge i baggrunden med deres rædselsberetninger fra landet. Ind på scenen og ud igen – til spredte klapsalver.

Nu som dengang drejer meget af den slags sig jo om at føre sig selv og sine underlige budskaber og produkter frem – derfor kan *Med åbne arme* såmænd også læses som et billede på en flygtnings situation i dag.

I tidens løb har jeg også skrevet en del på bestilling. Det er bidrag til antologier og blade, aviser og tidsskrifter. Meget knytter sig til en bestemt hændelse eller et arrangement. Jeg har været til seksdagesløb og skrevet om det – bidraget med min mening om en populær film eller i det hele taget kommenteret tidens begivenheder. De sidste par år har jeg så også lejlighedsvis anmeldt tv i dagbladet Information.

Nu udsendes her til mit 40 års forfatterjubilæum i oktober et udvalg af de mere almene ting med titlen *Hvad var det nu* -. Hertil har John Chr. Jørgensen skrevet et forord – en slags introduktion til mit forfatterskab, som i øvrigt i kortere form har stået at læse i Politikens Magasinet for nogen tid siden [27/8/87]. Den artikel ku' jeg godt li'.«

Finn Søbørg afsluttede samtalen ved at citere Frithiof Brandt: »Humorens vigtigste funktion er at fremkalde den latter, som kommer gråden i forkøbet.«